

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نياشد تن من مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهيم
بدین بوم وير زنده یک تن مباد
از آن به که کشور به دشمن دهيم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Literary-Cultural

ادبی - فرهنگی

استاد محمد اسحاق برکت
ویرجینیا - اضلاع متحده امریکا
۲۲ می ۲۰۱۱

بیانید پښتو بیاموزیم

گړنی پښتو او لغتونه

(محاورة و لغات پښتو)

۳۸ لوست

(درس ۳۸)

گرانو او محرمو لوستونکو او معززو د پښتو درسونو مینه والو

په تودو اود زړه له کومې په سلامونو مو هرکلی کوم

او دن ن ورځې (۳۸ لوست) ته مو رابولم !

در درس امروز پښتو این لغات را که در محاوره ازان بسیار استفاده میشود خواهیم آموخت .

لغات اینهايند :

- نیوکه : بمعنای اعتراض و انتقاد

این اسم ، اسم مفرد مؤنث است آنگونه که میدانیم جمع آن نیوکی میباشد .

د جمهور رئیس په هغو خبرو کې (وینا) چې پرون شپه له تلویزیون څخه خپرې شوې (خپره شوه) ، خلکو ډېرې نیوکې لرلې او هغه یې ټولې لکه د پخوا په شان له دروغو ډکې وگڼلې .

زما په خبره که کومه نیوکه لرې نو هغه په زغیره راته ووايه !

په هغو نیوکو کې چې ځانگړې موخې نه وي نغښتې په چا باندې بده نه لگيري .

د ځینو خلکو دا عادت وي چې په هره خبره نیوکه کوي او هره خبره ورباندې بده لگي .

برای تشریح جمله اول لازم دانستم تا کمی به عقب برگردم و آنچه را بارها گفته ام یکبار دیگر بگویم و آن اینکه :

خبره (گپ ، سخن و بیان) اسم مفرد مؤنث است و جمع آن با یای مجهول **(ی)** - **خبری** میباشد و بنابر موجودیت حرف **(پِه)** به شکل **(خبرو)** آورده شده است. همچنان صفات مربوط **(خیره ، ټول ، ټک)** نیز بصورت جمع **(خپری ، ټولی ، ټکی)** در آورده شده است.

خواننده عزیز و ارجمند میبیند که من در نوشته هایم کثراً در پښتو از کلمات دری استفاده میکنم تا کلمات پیچیده ، نامأنوس و متروک پښتو .

وقتی این جمله را مینوشتم شعر زیبایی از پدر زبان پښتو تداعی کرد که آنرا با شما هم شریک میکنم :

په بازار د نابیناو جوهریانو

خرمهره، در و گوهر دری واره یودی

چی د عقل اوله علم نه بی بهره وی

گاو و خر او بی هنر دری واره یودی

درین شعر نیز میبینید که چقدر کلمات دری بکار برده شده است !

- یون یعنی اهتمام و سعی و کوشش

هر زده کونکی کوشش کوی (زیار باسی) چی لوی بریالیتوبو نه لاس ته راوړي او په دغه لاره کې له خپل ټول یون نه کار اخلي.

پایله : نتیجه ، پیامد و نهایت کار.

احمدہ ! گوره آزموینه نیردی ده او لکه چی وینم آزموینی ته دی هیخ پام نه شته، که سرله اوسه دغه ټکی ته پاملرنه ونه کری نو پایلی به یی ډپری بډی وی او سرکال به بیا پاتی وی.

د بن د کرغیرنی غونډی یوه ډپره بدمرغه پایله هم دا وه چی هغه پخوانی ظالمان ، غله ، جانیان او نور خونخواره یی دا ځلی بیرته د قدرت په کډیو کپنول تر څو هغه څه چی دوی نه وو کری دا ځلی دیوه مستعمراتی نظام په چوکات کی سر ته ورسوی او بشپړ کری .

میخواستم درس امروز را به همینجا خاتمه بخشم که ناگهان در یکی از تلویزیونهای که از داخل کشور پخش میشود و در تمام جهان مردم آنرا تماشا میکنند ، چشم به این جمله افتاد :

له آریانا سره اووسی !

تعجب کردم که درین دستگاه بزرگ چطور کس متوجه یک اشتباهی به این بزرگی نشده و آنرا پېهم به نشر میسپارند . بهر صورت گویند "دیوانه در کار خود هوشیار است" مرا با آن کاری نیست اما من درست این جمله را بحیث بخشی از درس پښتو چنین تصحیح میکنم :

در درسهای گذشته گفته بودم که برای بهتر دانستن فعل امر حاضر در پښتو حرف (و) را در اول فعل علاوه میکنند مثلاً امر حاضر فعل **(خورل)**، خوره و جمع آن **خورئ** ، از فعل **(لیکل)** ، لیکه و جمع آن **لیکئ**

از فعل **(لوستل)** ، لوله جمع آن **لولئ** و امثال اینها که حرف (و) را منحنیث حرف تأکید مدام در اول فعل می آورند نه در جای دیگر و میگویند :

وخوره ، وخورئ - ولیکه ، ولیکئ - ولوکه ، ولولئ - ولارشه ، ولارشئ و بسیار دیگر.

باين اساس صحت جمله بالا چنين است :

له آريانا سره واوسئ !!!

تا درس اينده همه شما را بخدا ميسپارم .